

RP 173/2013 rd

Regeringen proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av körkortslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i bestämmelserna om undervisningstillstånd i körkortslagen. Förslaget innebär att bestämmelserna om den gemensamma utbildning som förbereder för undervisning med undervisningstillstånd och om annan undervisning i bilskola under den grundläggande utbildningen upphävs. Undervisningstillståndslärare ska kunna ge den utbildning som krävs för att eleven ska få gå upp i förarexamen. Det är meningen att genom ändringarna göra körkortskostnaderna skäligare för elever som undervisas med undervisningstillstånd och

samtidigt undanröja hindren i fråga om tillgång till undervisning för dem som vill välja alternativet med undervisningstillstånd.

Förfarandet med undervisningstillstånd ska enligt förslaget utvecklas genom att provet för lärarna blir mer krävande och kraven i fråga om godkännande av övningsfordon preciseras. En begränsning av hur många elever en lärare får undervisa med undervisningstillstånd införs.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2014.

MOTIVERING

1 Nuläge

Bestämmelser om förarutbildning med undervisningstillstånd finns i 4 kap. i körkortslagen (386/2011). Enligt dess 39 § ska den som beviljas tillstånd vara minst 25 år gammal (minst 21 år om det gäller mopedundervisning) och dessutom krävs körkort i den kategori som undervisningen gäller, avlagt prov för lärare i de ämnen som undervisas, lämplighet för utbildningsuppdrag i fråga om personliga egenskaper och godkännande av det använda fordonet som övningsfordon. Undervisningstillståndet för körkort för kategori B gäller den undervisning som krävs för att examinandan ska få gå upp i förarexamen utom undervisningen i körning i mörker och i halt väglag. Tillståndet upphör att gälla när förarexamen har avlagts. För övningsdelen och fördjupningsdelen efter det att examinandan fått körkort ska separat tillstånd sökas och dessutom ska den sökande då ha trafiklärarbehörighet enligt körkortslagen. Genom

strängare behörighetsvillkor för lärarna ser man till att utbildningen ges i enlighet med de uppställda målen.

Undervisningstillståndet beviljas för undervisning av den elev som nämns i tillståndet, och dess giltighetstid och beviljandedag bestäms utifrån kategorin på det körkort som eleven ska ta. I fråga om kategori B är tidsfristerna längre, och undervisningstillstånd för kategori B får beviljas ett år innan eleven uppnår körkortsålder. Det tillståndet gäller i två år. Andra undervisningstillstånd får beviljas tidigast ett år innan körkortsåldern uppnås och de gäller i nio månader. Lärarprovet är treårigt och gäller kategorivis. En person får ha högst två giltiga undervisningstillstånd åt gången.

I 35 § i körkortslagen finns bestämmelser om målet för förarutbildningen. Dess 2 och 3 mom. anger särskilda mål för den undervisning med undervisningstillstånd som ges för motorcykelkort och körkort för kategori AM. Målen eftersträvas genom den gemensamma

utbildning som läraren och eleven ska få i bilskola. Bestämmelser om krav på gemensam utbildning när det gäller undervisning för körkort för bilar i kategori B finns i 41 §. Innan undervisningen börjar ska läraren tillsammans med eleven delta i sådan bilskoleundervisning som stöder undervisningen och behandlar säkerhetsfrågor. Framstegen i kunskaper och körskicklighet ska utvärderas vid ett besök på bilskolan. Närmare bestämmelser om undervisningens omfattning och innehåll finns i statsrådets förordning om körkort (423/2011). Enligt 16 § i den omfattar den gemensamma utbildningen tre lektioner teoriutbildning och en lektion körundervisning. I kategori AM består den gemensamma utbildningen av en teorilektion, som täcker in undervisningen för moped och lätt fyrhjuling, även om de båda körrätterna i övrigt måste skaffas separat. Inom motorcykelundervisningen omfattar den gemensamma utbildningen två teorilektioner. Dessutom gäller att den undervisning i mörkerkörning och körning i halt väglag som ingår i den grundläggande utbildningen för kategori B ska ske i bilskola. Den som har trafiklärtillstånd enligt körkortslagen får ge sådan undervisning med undervisningstillstånd som annars borde ges i bilskola.

Syftet med kraven när det gäller undervisning med undervisningstillstånd är att utveckla den undervisningen i linje med och utifrån yrkesmässig utbildning. Motsvarande modeller används också i andra länder. Utbildningskraven behövs också till följd av de ändringar som skett i grunderna för undervisningstillstånd. I samband med den reformen avskaffades ändamålsenlighetsprövningen när det gällde att bevilja undervisningstillstånd, liksom kravet på att det skulle vara fråga om familjemedlemmar.

I samband med lagberedningen 2010 uppskattades det att utbildningskraven för undervisning med undervisningstillstånd skulle höja körkortskostnaderna för den grundläggande utbildningen med i genomsnitt 350–400 euro. I praktiken har utbildningskostnaderna varit betydligt högre. Bilskolorna pris-sätter sin undervisning i paket, men för de nämnda kurserna har genomsnittspriserna varierat mellan 395 och 900 euro. Enligt Trafiksäkerhetsverket ligger kostnaderna för

körkortet inom undervisningen med undervisningstillstånd på omkring 785–1 610 euro, medan de före den 19 januari 2013 låg på 270–520 euro. Marknaden bestämmer priset på bilskoleundervisningen, som ges av bilskolor som har tillstånd att driva bilskola och som också sätter priset på sin utbildning.

För kategori B ges utbildningen efter erhållet körkort av yrkesfolk även om den grundläggande utbildningen skulle ha getts med utbildningstillstånd. Syftet är då att se till att utbildningen ges i enlighet med de uppställda målen. När förarutbildningen reformerades såg man också över de olika delarna av utbildningen. Det innebar att den tidigare andra fasen ersattes av en övningsdel och en fördjupningsdel.

Reformen innebar också att krav på undervisning i bilskola fogades till undervisningen med undervisningstillstånd, och samtidigt ökade kraven på körundervisning i den utbildning som bilskolorna ger. Tidigare fanns det inga undervisningskrav i fråga om undervisningen med undervisningstillstånd, medan minimikrav gällde för bilskoleundervisningen. Kravet på mer bilskoleundervisning gäller både den grundläggande utbildningen före examen och övningsdelen efter det att eleven fått körkort, och en teorilektion under övningsdelen togs från den grundläggande utbildningen. Undervisningen under fördjupningsdelen ges yrkesmässigt och den motsvarar den tidigare andra fasen till sin omfattning.

I samband med reformen uppskattades kostnaderna för kraven på kompletterande undervisning, inte totalkostnaden för den som vill ta körkort. Kostnader för körkortet uppkommer dels på grund av utbildningskraven, dels på grund av fotografier och intyg som behövs för körkortsansökan, lärarens manöverorgan i kategori B och myndighetsavgifter. Kostnadsökningen för de fyra lektioner körundervisning som lades till förarutbildningen uppskattades till 240 euro vid bilskoleundervisning. Kostnaderna för övningsdelen uppskattades till 120 euro. Någon separat kalkyl av kostnaderna för fördjupningsdelen gjordes inte, eftersom det inte föreslogs några ändringar i den undervisning som motsvarar den tidigare andra fasen. Medan kostnaderna för undervisningen inom den grund-

läggande utbildningen tidigare uppskattades till 1 600–1 800 euro vid bilskoleundervisning, beräknades förändringarna öka dem till i genomsnitt 1 900–2 100 euro. Enligt Trafiksäkerhetsverket uppskattas totalkostnaderna för att ta körkort ligga på 1 700–3 100 euro i bilskola, medan de före den 19 januari 2013 låg på cirka 1 800–2 260 euro.

Enligt riklig respons från allmänheten har möjligheten att välja alternativet med undervisningstillstånd i praktiken begränsats av att den gemensamma utbildning som krävs innan undervisningen inleds inte funnits att tillgå överallt, åtminstone inte på skäligt avstånd. Även om en stor del av bilskolorna erbjuder exempelvis undervisning för körkort i kategori B förekommer det enligt respons från allmänheten fortfarande problem i praktiken. Enligt en kundförfrågan som Finlands Bilskoleförbund rf låtit göra har den gemensamma utbildningen inte upplevts som särskilt nyttig (medeltalet var 2,73 på skalan 2 = inte särskilt nyttig, 3 = nyttig och 4 = mycket nyttig) och den ansågs stödja utbildning med utbildningstillstånd endast på ett nöjaktigt sätt (medeltalet var 2,95 på skalan 2 = nöjaktigt, 3 = bra och 4 = utmärkt).

Det har förekommit likadana problem med tillgången till gemensam utbildning i fråga om mopedundervisningen. Där har man också kritiserat kravet på ändringsbesiktning för övningsfordon, vilket bara har ansetts vara ett sätt att kassera in pengar, eftersom det inte krävs några åtgärder på själva fordonet och inte heller dess trafikduglighet granskas i samband med besiktningen. En lektion inom den gemensamma utbildningen har kostat i genomsnitt omkring 100 euro inom körundervisningen med moped, och priset på en ändringsbesiktning är 60 euro. Något som också väckt missnöje är kravet att den som exempelvis undervisar flera av sina egna barn måste delta i gemensam utbildning särskilt för varje elev.

Före den 19 januari 2013 gjordes en ändamålsenlighetsprövning när undervisningstillstånd beviljades, och då deltog i genomsnitt 10–20 % av dem som tog körkort i undervisning med undervisningstillstånd. Antalet beviljade undervisningstillstånd ökade innan reformen genomfördes, vilket har ansetts återpegla sig i antalet tillstånd 2013. Exempel-

vis beviljades två gånger fler tillstånd i december 2012 än i december 2011. Av de tillstånd som beviljades i januari 2013 beviljades 59 efter det att den nya körkortslagen hade trätt i kraft. Utbildningskraven i fråga om mopedkort trädde i kraft den 1 juni 2011. Undervisningen får ges med undervisningstillstånd.

Antalet beviljade undervisningstillstånd gäller alla kategorier om inget annat anges särskilt:

År 2010	9 515
År 2011	10 353
År 2012	12 875
År 2013	4 238 (situationen 17.9)

December 2012	1 465
December 2011	745

Januari 2013	1 400
Januari 2012	701

Februari 2013	456
Februari 2012	794

Mars 2013	487
Mars 2012	1 087

April 2013	661
April 2012	1 067
April 2011	871
April 2010	836

Antalet beviljade tillstånd i kategorierna B, A1 och A2 efter körkortslagens ikraftträdande 19.1.2013:

Januari	59
Februari	438
Mars	470
April	642
Maj	638
Juni	537
Juli	620
Augusti	543
September	291 (situationen 17.9)

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att de krav i 4 kap. i körkortslagen som kopplats till undervisningen med undervisningstillstånd och gäller bilskoleundervisning i samband med förarutbildningens grundläggande del ska upphävas. Syftet är att göra kostnaderna för körkort skäligare när undervisningen ges med undervisningstillstånd och att undanröja de hinder för tillgång till bilskoleundervisning som begränsat möjligheten att välja alternativet med undervisningstillstånd. Ändringarna kommer att innebära att undervisning med undervisningstillstånd blir ett reellt alternativ till bilskoleundervisningen, vilket den enligt responsen från allmänheten inte längre är. Inga ändringar föreslås i undervisningen i övningsdelen och fördjupningsdelen. Kommunikationsministeriet avser att inleda ett utredningsarbete och då också mer övergripande granska behovet av ändringar i examenskraven. Resultatet av utredningsarbetet uppskattas finnas till handa 2014.

Förslaget innebär således att bestämmelserna i 35 § 2 och 3 mom., 41 § och 43 § 2 mom. om gemensam utbildning och körundervisning för svåra förhållanden i bilskola upphävs. Den som beviljas utbildningstillstånd kommer fortsatt att kunna ge den grundläggande utbildning som krävs för att eleven ska få avlägga förarexamen. Det ska inte finnas några hinder för att köpa undervisningstjänster av en bilskola. Ändringarna innebär att 41 § upphävs, samtidigt som delar av paragrafens 2 och 5 mom. förs över till den föreslagna 43 §. I övrigt ska de gällande bestämmelserna i 42 och 43 § finnas i de föreslagna 42 och 43 § och i den föreslagna nya 42 a §. Den föreslagna 42 § avses innehålla bestämmelserna om beviljande av undervisningstillstånd, 42 a § bestämmelser om utbildningstillståndets giltighet och 43 § bestämmelserna om undervisning med undervisningstillstånd. Rubriken för 43 § ska ändras. I anknytning till de föreslagna ändringarna ska också 13 och 16 § om gemensam utbildning i statsrådets förordning om körkort (423/2011) upphävas.

Det föreslås inga ändringar i kraven på undervisningstillståndslärare. Den som undervisar övningsdelen och fördjupningsdelen med undervisningstillstånd ska alltså ha trafiklärartillstånd enligt 39 § 3 mom. i körkortsla-

gen. På det sättet säkerställer man att undervisningen ges i enlighet med de uppställda målen. Samma krav ska också fortfarande gälla för undervisning för att höja körkortskategorin för motorcykel till nästa kategori utifrån erfarenhet i den lägre kategorin, eftersom det då inte krävs någon förarexamen.

Läraryrket i de ämnen som undervisningen avser enligt 39 § 1 mom. 3 punkten ska i framtiden inbegripa mer frågor som gäller handledning och beaktande av säkerhetsaspekter. Läraryrket kommer att innefatta fler frågor och provbedömningen blir strängare. Ett sådant provförfarande kommer att ge undervisningstillståndslärarna en djupare och mer övergripande insikt i trafikundervisningen. Dessutom planeras bättre förutsättningar för undervisningen med undervisningstillstånd genom förbättrade webbsidor. Den treåriga giltighetstiden för läraryrket enligt 39 § 4 mom. kommer att kvarstå.

Förutsättningarna för tillsynen bör bestå och missbruk förebyggas. Därför föreslås det i 42 § 1 mom. att undervisningstillstånd även fortsättningsvis ska beviljas för undervisning av bestämda personer. Tillståndet ska också i fortsättningen gälla en viss kategori, eftersom undervisningen mellan kategorierna skiljer sig åt. Tillståndet ska ange vilken kategori undervisningen får gälla och, när det gäller kategori AM, dessutom vilken fordonstyp tillståndet söks för och för vilken den sökande visat sig uppfylla kraven. Provet för undervisningstillståndslärare ska fortfarande gälla en angiven körkortskategori och även fordonskategori när det gäller kategori AM. Syftet är också att bekämpa svart ekonomi och otillåten bilskoleverksamhet, och således föreslås 1 mom. ange en begränsning av antalet elever som får ges undervisning med stöd av ett och samma undervisningstillstånd. Denna bestämmelse ska ersätta det gällande 42 § 2 mom., enligt vilket en sökande kan ha högst två giltiga undervisningstillstånd samtidigt. Förslaget innebär att en person får ha högst sex undervisningstillstånd under en treårsperiod. Detta kommer att räcka till för undervisningsbehovet i de allra flesta fallen. Begränsningen kan emellertid utgöra ett hinder för undervisning i en flerbarnsfamilj, om exempelvis flera tar körkort för moped, motorcykel och bil med korta intervaller. Därför

föreslås en möjlighet till undantag från begränsningen, om det är fråga om en familje- eller vårdnadshavarrelation mellan läraren och eleven. Begränsningarna ska beaktas när tillståndsansökningar handläggs. Ett beviljat tillstånd ska inte gå att förnya utan giltigt skäl. Begränsningen av antalet tillstånd ska inte gälla förnyande av tillstånd enligt 42 a § 4 mom. I övrigt avses 42 § i sak motsvara de gällande bestämmelserna.

Bestämmelserna i 42 a § avses gälla undervisningstillståndets giltighet. Paragrafens 1 mom. gäller tillstånd för kategori B och motsvarar i sak gällande bestämmelser. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om undervisningstillstånd för övningsdelen och fördjupningsdelen. Den avses ersätta den gällande bestämmelsen i 43 § 4 mom. om beviljande av undervisningstillstånd för fördjupningsdelen. Enligt den nya bestämmelsen ska undervisningstillstånd för övningsdelen och fördjupningsdelen beviljas med ett och samma tillstånd, och vidare ska undervisningen inom fördjupningsdelen få inledas i enlighet med tidsfristen på tre månader i 38 § 2 mom. Det motsvarar den gällande bestämmelsen om den första möjliga tidpunkten för beviljande av undervisningstillstånd för fördjupningsdelen. Tillståndet ska enligt förslaget gälla i ett år. I 38 § 2 mom. finns också ett krav på att övningsdelen ska vara avslutad innan fördjupningsdelen inleds. I det föreslagna 42 a § 3 mom. finns samma bestämmelse som den som gäller för upphörande av undervisningstillstånd för körkort för kategori B. Undervisningstillståndet beviljas för undervisning under en viss tid, men dess giltighet upphör när undervisningen avslutats. I kategori B upphör tillståndet att gälla när eleven har avlagt körprovet. I sak ändras inget. I kategori AM ska undervisningstillståndet på motsvarande sätt upphöra att gälla när manöverprovet för moped eller körprovet för lätt fyrhjuling är avlagt. Bestämmelsen beaktar också de fall där det inte krävs examen för körkort, såsom exempelvis när en högre motorcykelkategori erhålls genom undervisning eller vid undervisning inom övningsdelen eller fördjupningsdelen. Ett utfärdat utbildningsintyg visar att utbildningen är klar. I övrigt motsvarar bestämmelserna i sak de gällande 42 och 43 §.

Enligt förslaget ska 43 § gälla undervisning med undervisningstillstånd. Detta framgår också av den föreslagna rubriken. Enligt 1 mom. ska bestämmelserna om utbildning på bilskola tillämpas på undervisningens innehåll och på föraren i samband med körundervisningen. Detta motsvarar gällande 41 § 2 mom. I fråga om inledande av undervisningen gäller bestämmelserna i 38 § om förutsättningar för att få börja i bilskola. Det motsvarar bl.a. den gällande bestämmelsen i 41 § 3 mom. om mopedundervisning. Körundervisning i trafiken ska också i fortsättningen få ges först när eleven fyllt 15 år, även i fråga om moped.

Lagens 43 § 2 mom. föreslås innehålla bestämmelser om vilket fordon som ska användas i körundervisningen, vilket motsvarar bestämmelserna om motorcyklar och kategori AM i 41 § 3 mom. Körundervisningen ska ske med ett fordon i den kategori som körrätten avser och, i kategori AM, ett fordon av den typ som körrätten avser, dvs. med ett fordon i den kategori som eleven vill ta körkort i. I kategori AM ska undervisningen ges antingen med moped eller med lätt fyrhjuling beroende på vilken fordonstyp eleven vill få rätt att köra med. Enligt det föreslagna 43 § 2 mom. ska undervisningen ske med ett fordon som godkänts som övningsfordon, om ett sådant godkännande krävs enligt 39 § 1 mom. 5 punkten eller 40 § 1 mom. 6 punkten. Eftersom inga manöverorgan för läraren krävs i fordon som används för undervisningen i övningsdelen och fördjupningsdelen ska 39 § 1 mom. 5 punkten avgränsas så att den bara gäller den grundläggande utbildningen. Bestämmelsen i 43 § 2 mom. avses ersätta 42 § 4 mom., enligt vilket det ska framgå av tillståndet vilket fordon som ska användas. Det anses inte nödvändigt att närmare specificera fordonet i tillståndet.

Vidare föreslås det ändringar i kraven i fråga om godkännande av de fordon som används i undervisningen. Bestämmelserna i 25 § i statsrådets förordning om godkännande av fordon (1244/2002) gäller ändringsbesiktningsskyldighet, och i-punkten i den paragrafen innebär att en ändringsbesiktning måste göras när ett fordon börjar användas för förarutbildning. I enlighet med detta har kravet på övningsfordon i körkortsbestämmelserna

varit att det krävs godkännande av fordonet som övningsfordon vid en ändringsbesiktning. Detta innebär att exempelvis en moped måste genomgå ändringsbesiktning för att godkännas som övningsfordon, även om fordonet inte ändras på något sätt och inte heller i övrigt granskas.

Nu föreslås det att kravet på godkännande av fordon som används för undervisning med undervisningstillstånd ställs så, att godkännande som övningsfordon krävs bara när fordonet behöver ändras på ett sätt som påverkar dess struktur eller funktion. Om fordonet ska förses med märke för övningsfordon, dvs. en liksidig triangel och motsvarande skylt som krävs på bilskolefordon, är det onödigt att kräva ett separat godkännande vid ändringsbesiktning. Enligt 39 § 1 mom. 5 punkten är en förutsättning för beviljande av undervisningstillstånd för körkort för kategori B att fordonet har godkänts som övningsfordon vid ändringsbesiktning. Det föreslås att motsvarande krav ska ställas på fordon i andra kategorier som används i undervisning med undervisningstillstånd i den föreslagna nya 40 § 1 mom. 6 punkten, om fordonet måste ha manöverorgan för läraren. Det vore motiverat att utsträcka samma krav också till godkännande av övningsfordon som bilskolorna använder. Bilskoleverksamhet är visserligen yrkesmässig verksamhet, men under de nämnda förutsättningarna är det också möjligt att frånga kravet på ändringsbesiktning av bilskolornas skolfordon.

Bestämmelser om hur fordon som används i körundervisning ska vara utrustade för lärarens del har med stöd av bemyndigandet i 48 § i körkortslagen utfärdats genom statsrådets förordning om körkort (423/2011). I 24 § i förordningen finns bestämmelser om kraven för att ett skolfordon ska godkännas. Också den bestämmelsen och statsrådets förordning om godkännande av fordon bör ändras i detta sammanhang. Enligt 25 § i statsrådets förordning om körkort gäller kravet på att läraren ska ha manöverorgan vid undervisning med undervisningstillstånd inte någon sådan särskild kopplingspedal för läraren utöver bromspedalen såsom vid bilskoleundervisning. Manöverorgan för läraren krävs vid körundervisning för körkort i kategori B, för lätt fyrhjuling och i kategorierna C1 och

C. För bussar och för lastbilsdrivna fordonskombinationer i kategori E krävs inga särskilda manöverorgan, om eleven har kör rätt i kategori C. En särskild broms eller broms pedal för läraren krävs också på motorcyklar, om läraren sitter med på fordonet då körundervisningen ges. Den nya 40 § 1 mom. 6 punkten i körkortslagen innebär att också 5 punkten behöver ändras lagtekniskt. I ett senare skede bereds en separat ändring i statsrådets förordning om godkännande av fordon så att ändringsbesiktning ska krävas endast i det fall att ett fordon ändras för att det ska börja användas vid körundervisning. Att avlägsna manöverorgan avses alltså inte kräva ändringsbesiktning.

Det föreslås att lagen ska träda i kraft vid ingången av 2014, och den ska tillämpas på de undervisningstillstånd som beviljas efter ikraftträdandet. Dessutom ska lagen tillämpas på undervisningstillstånd som beviljats enligt motsvarande äldre lagstiftning så, att det efter ikraftträdandet vid den grundläggande utbildningen i kategori B inte ska krävas gemensam utbildning för att undervisningen ska få inledas och inte heller något besök på bilskola för utvärdering av framstegen i undervisningen. En lärare med tillstånd att undervisa i kategori B ska få ge all den undervisning som krävs för att eleven ska få gå upp i förarexamen. Vidare ska undervisning i bilskola inte heller krävas för att undervisning med undervisningstillstånd ska få inledas med sikte på kör rätt i kategori AM eller med motorcykel. Efter det att den föreslagna lagen trätt i kraft går det att vid övningskörning också använda andra fordon än de som anges i tillståndet, förutsatt att de uppfyller lagens krav. Om det exempelvis rör sig om undervisning för körkort i kategori B ska fordonet vara godkänt som övningsfordon vid en ändringsbesiktning. Godkännandet kommer att framgå av fordonets registeruppgifter, och det går att bevisa med fordonets registreringsintyg. Före ikraftträdandet avlagda prov för undervisningstillståndslärare ska oavsett ändringarna gälla den föreskrivna tiden, dvs. tre år.

3 Propositionens konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Det är meningen att kostnaderna för bilskoleundervisning ska utgå vid undervisning med undervisningstillstånd inom den grundläggande utbildningen. Enligt beräkningar blir inbesparingarna i genomsnitt omkring 650 euro, vilket också motsvarar resultaten av den utredning som Finlands Bilskoleförbundet rf har låtit göra om medelvärde och median för det pris som de bilskolor som är medlemmar i förbundet tar ut. Dessutom kommer resekostnaderna för deltagande i undervisningen att försvinna. Kostnader för undervisning kommer fortsatt att orsakas av banavgifterna för undervisningen i körning i halt väglag under den grundläggande delen av utbildningen. Avgifterna ligger beroende på bana på cirka 50–100 euro. Om sådan utbildning för körbaneutbildare som nämns i övningskörningsbanestiftelsens yttrande också krävs av lärare med utbildningstillstånd kommer kostnaderna för banundervisningen att stiga också inom den grundläggande utbildningen. Lärarens bromspedal och dess installation i bilar i kategori B kostar 50–400 euro, och dessutom kostar det 50–100 euro att få det godkänt som övningsfordon vid en ändringsbesiktning. Undervisningen ska få ges med ett som övningsfordon godkänt fordon som motsvarar undervisningskategorin. Med andra kommer undervisningstillståndet inte längre att ange ett visst fordon. Ändringsbesiktningarna kommer att försvinna för mopeder och i regel också för motorcyklar, eftersom det är sällsynt att läraren sitter med på motorcykeln. I mopedundervisningen blir inbesparingen 100 euro för den gemensamma utbildningen och 60 euro för slopad ändringsbesiktning av fordon.

Den undervisning som ges med undervisningstillstånd kommer fortfarande att innebära normala körkortskostnader för att skaffa undervisningstillstånd (30 euro eller 50 euro, om det gäller två lärare), elevens körkortstillstånd (60 euro), läkarutlåtande (i genomsnitt 100 euro), såvida inte eleven har ett av skolhälsovården erhållet avgiftsfritt hälsointyg för unga, fotografier (cirka 20 euro), såvida sådana inte redan finns i registret exempelvis för pass eller körkort i en lägre kategori, och förarexamen (87 euro). I utbildningen för mopedkörkort är examenskostna-

derna 28 euro för teoriprovet och 25 euro för manöverprovet.

Både övningsdelen och fördjupningsdelen kommer fortfarande att orsaka kostnader för den som tar körkort i klass B, eftersom undervisningen i samtliga fall ska ges som yrkesmässig utbildning, antingen i bilskola eller med undervisningstillstånd, om innehavaren har trafiklärartillstånd. Propositionen innehåller inga ändringsförslag som gäller undervisningen i dessa faser. Priset för undervisningen inom övningsdelen har 2013 i genomsnitt uppgått till 180–250 euro och inom fördjupningsdelen till 210–460 euro.

Några uttryckliga utbildningskrav ligger inte längre i vägen för valet av alternativet med undervisningstillstånd och för den undervisningsformen. Provet för undervisningstillståndslärare kommer sannolikt att ligga kvar på 28 euro. Priset är fastställt av myndigheterna och är detsamma i hela landet.

Begränsningen av antalet undervisningstillstånd till högst sex tillstånd under en treårsperiod kommer att inskränka användningen av sådana tillstånd, men antalet är ändå tillräckligt för att täcka behovet av privatundervisning. Syftet med begränsningen är att bekämpa svart ekonomi och otillåten bilskoleverksamhet. Enligt de gällande bestämmelserna kan en person ha två gällande tillstånd samtidigt, och detta har inte utgjort något hinder för ansökan om tillstånd för en ny elev efter det att ett tillstånd gått ut när eleven avlagt förarexamen med godkänt resultat. Den lagfästa möjligheten att avvika från begränsningen på grund av släktskap eller en vårdnadshavarrelation gör situationen skäligare för flerbarnsfamiljer där flera elever tar olika körkort i olika kategorier samtidigt. Provet för lärare ska gälla i tre år.

När kravet på godkännande av övningsfordon frångås i fråga om mopeder och motorcyklar till följd av att inga manöverorgan för läraren krävs kommer det att ge en besparing på 60 euro. Detta bedöms inte försvaga trafiksäkerheten eftersom det inte heller tidigare gjordes några granskningar. Enligt förslaget ska dock kravet på manöverorgan för läraren kvarstå för andra än tvåhjuliga fordon för att garantera säkra övningskörningar, dvs. läraren – som vid övningskörning anses vara förare – ska också i fortsättningen ha möjlighet

att ingripa i fordonets gång. Övningsfordonet ska inte längre framgå av tillståndet exempelvis genom angivande av registernummer. Detta ger möjlighet att använda flera fordon i undervisningen. Ett villkor är dock att fordonet uppfyller de föreskrivna kraven. Det ska framgå av registeruppgifterna och registreringsintyget om ett fordon godkänts som övningsfordon vid en ändringsbesiktning.

Det saknas dokumentation om vilka effekter reformeringen av förarutbildningen i kategori B haft för trafiksäkerheten, eftersom resultat av uppföljningen inte kommer att finnas tillgängliga förrän 2014. Enligt uppskattningar påverkas inte utbildningen på ett sätt som försämrar trafiksäkerheten av att prov för lärare som avlagts enligt tidigare lagstiftning gäller hela giltighetstiden.

Att antalet tillstånd minskat efter det att reformen trädde i kraft bedöms vara en följd också av att antalet undervisningstillstånd ökade före reformen. Exceptionellt många ansökte om tillstånd omedelbart före reformens ikraftträdande.

Konsekvenser för trafiksäkerheten

I regeringens proposition från 2010 (212/2010) uppskattades ändringarna av körkortslagstiftningen och reformeringen av förarutbildningen som helhet betraktat få positiva konsekvenser för trafiksäkerheten. Där emot gjordes ingen separat analys av vilka effekter ändringarna i fråga om undervisningstillstånd kommer att få. Syftet med de ändringarna var att utveckla undervisningsprocessen genom att de starka sidorna hos bilskoleundervisningen och undervisningen med undervisningstillstånd kombinerades. Undervisningen i bilskola ansågs ha sin styrka i professionell undervisning, medan undervisningstillståndet ansågs medföra mycket övningskörning.

De föreslagna ändringarna uppskattas inte försvaga trafiksäkerheten. I syfte att stödja undervisningstillståndsprocessen görs provet för undervisningstillståndslärare mer krävande. Dessutom ska den undervisningen styras bättre, och därför förbättras Trafiksäkerhetsverkets webbplats för lärarna.

Konsekvenser för myndigheterna

Trafiksäkerhetsverket måste vidta åtgärder om provet för undervisningstillståndslärare ska göras mer krävande och webbsidorna förbättras. Det rör sig om engångsinsatser och delvis också om att utveckla befintliga uppgifter. Räknat i årsverken uppskattas extraarbetet vara ringa.

Konsekvenser för företagen

När man frångår kraven i fråga om undervisningstillstånd kommer de bilskolor att påverkas som med hjälp av tilläggsinvesteringar berett sig på att ge utbildning och utbildat sina anställda för den nya undervisningsmodellen under antagande att den nya affärsmodellen garanterar efterfrågan på undervisning även i fortsättningen. Propositionen kan komma att försvaga investeringarnas lönsamhet och det förutspådda arbetsläget. Enligt Finlands Bilskoleförbund rf:s yttrande leder en tvär ändring av lagstiftningen till avsevärda förluster för de privata bilskolorna och hundratusentals euro i kostnader för förbundet. Förbundet har ordnat utbildning med anledning av reformen av förarutbildningen samt producerat bl.a. diverse utbildningsmaterial och nätprogram. Läroböcker som bygger på den nya lagstiftningen har tryckts upp i en upplaga på 30 000 exemplar. Vad gäller enskilda företag har nästan 400 bilskolor som ger undervisning orsakats kostnader.

Priset på körkortet är en viktig faktor i avvägningen mellan olika sätt att ta körkort. Ett högt pris kan bli ett hinder för att ta körkort, vilket i Finland som är ett geografiskt utspritt samhälle kan försvåra möjligheten till bl.a. sysselsättning och annan nödvändig mobilitet. Tidigare har undervisningstillståndet erbjudit ett betydligt billigare sätt att ge grundläggande utbildning för förarexamen. De priser som bestämdes på marknaden steg dock snabbt betydligt över det pris som ansåg vara skäligt när kraven för undervisning med undervisningstillstånd fastställdes. Därför är det ur samhällssynpunkt motiverat att i detta avseende återställa situationen till vad den var före lagändringen och således slopa de krav som gäller den undervisning som ges i bilskolor. Det är möjligt att göra avkall på undervisningsmängden för att sänka kostnader-

na för undervisningen, men detta skulle i sin tur orsaka nya kostnader t.ex. till följd av behovet av att omarbeta läromaterial. Trots att de föreslagna ändringarna som inte har varit förutsägbara kan medföra olägenheter för de företag och det förbund som är verksamma i bilskolebranschen är fördelarna med ett undervisningstillståndssystem som är klart billigare än bilskoleutbildningen med tanke på samhället större än olägenheterna.

Enligt Bilskoleförbundets yttrande blir 70 bilskollärare arbetslösa till följd av ändringen och särskilt på små orter överväger bilskolor att lägga ner verksamheten som blir olönsam på grund av sjunkande efterfrågan. I praktiken leder detta enligt Bilskoleförbundet till att tillgången till bilskoletjänster försämras.

I sitt yttrande vädjar Bilskoleförbundet till de konsumentaspekter som följer av ett avtal om undervisning mellan en bilskola och en kund, och kräver att lagens ikraftträdande ska senareläggas till början av år 2015. Konsumentombudsmannen anser dock att gällande avtal om undervisning inte utgör ett hinder för att genomföra ändringen, eftersom syftet med lagen är att förbättra konsumentens ställning.

Ändringarna av kraven när det gäller att godkänna skolfordon kommer att avskaffa ändringsbesiktningsskyldigheten för nya tvåhjuliga skolfordon som tas i bruk, vilket har konsekvenser för besiktningstillstånden. Eftersom det inte krävs några extra manöverorgan i tvåhjuliga fordon med undervisningstillstånd och skolfordon kan man inte motivera kravet på ändringsbesiktning för dessa fordon. Också kravet på ändringsbesiktning av bilskolornas tvåhjuliga skolfordon kommer att utgå allteftersom utrustningen förnyas. När kravet på godkännande av tvåhjuliga fordon med undervisningstillstånd och skolfordon utgår kommer antalet ändringsbesiktningar på besiktningstillstånden att minska, men inte i någon större omfattning. Undervisning med undervisningstillstånd användes i omkring 30 fall 2012 i syfte att få motorcykelkort. För undervisning som gäller moped och lätt fyrhjulig beviljades ca 700 undervisningstillstånd 2012. För bilskolornas skolfordon kommer ändringsbesiktningarna för ibruktagande av ny utrustning att försvinna allteftersom utrustningen förnyas. I praktiken

har ingen tid använts för att granska dessa fordon eftersom inga extra manöverorgan krävs i fordonen.

4 Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid kommunikationsministeriet i samarbete med Trafiksäkerhetsverket, som har tagit fram uppgifter om priser på bilskoleundervisningen och bedömt konsekvenserna av propositionen. Uppgifterna om antalet beviljade undervisningstillstånd kommer från polisen och Trafiksäkerhetsverket.

Yttranden om propositionsutkastet har begärts av de företrädade myndigheterna i trafiksäkerhetsdelegationen och av Finlands Bilskoleförbund rf och besiktningsektorn. Delegationen är ett rådgivande organ för kommunikationsministeriet i trafiksäkerhetsfrågor och består av företrädare för de berörda ministerierna, centrala ämbetsverken, Finlands Kommunförbund, Trafikförsäkringscentralen och Trafikskyddet.

Dessutom yttrade sig Automobilförbundet rf, trafikläroinstitutet Jyväskylän liikenneopettajaopisto och stiftelsen Oulun seudun ajoharjoitteluratasäätö.

Över lag förordade yttrandena skyndsamma åtgärder när problem uppdragas, men samtidigt betonade Trafikskyddet, Trafikförsäkringscentralen, Bilskoleförbundet och trafikläroinstitutet att det i fråga om kategori B ännu inte finns fakta att tillgå om hur trafiksäkerheten påverkas. Bilskoleförbundet motsätter sig slopande av modellen med gemensam undervisning, eftersom den beretts länge och bygger på inhemska och utländska erfarenheter. Dessutom togs den fram med de olika aktörernas enhälliga stöd. I yttrandet från A-Besiktning Ab sägs det att de erfarenheter som examensmottagarna har av dem som fått sin undervisning av en lärare med undervisningstillstånd visar att målen för den nya typen av utbildning uppnås. Examensresultaten är bättre och uppmärksamhet har ägnats även åt annat än manöverfärdigheterna.

Eftersom propositionen inte innebär ett förslag om återgång till familjemodellen understöddes utvecklingen av lärarprovet bl.a. för att målen enligt läroplanen och trafiksäkerhetskraven ska bli beaktade. I vissa yttranden

underströks det emellertid att undervisningen endast delvis kan ersättas genom provutveckling. Automobilförbundet anser att det inte har visats att provet behöver göras svårare, samtidigt som förbundet i likhet med vissa andra remissorgan i sitt yttrande betonade att den som ska gå upp i provet i tillräckligt god tid ska ha adekvat tillgång till material som stöder provförberedelserna. Automobilförbundet för fram ett krav på att lärarna ska avlägga ett körprov.

De förslag som gäller de fordon som ska användas i undervisningen stöddes huvudsakligen. Privata Besiktningsstälernas Förbund rf motsätter sig sloandet av kravet på ändringsbesiktning för tvåhjulingar, och Bilskoleförbundet föreslår att fordon med undervisningstillstånd ska förses med samma pedaler som skolfordon.

Enligt Bilskoleförbundets yttrande är tillgången till undervisningstjänster utmärkt och på basis av den kundförfrågan som förbundet gjort har kunderna varit nöjda med utbildningen. I yttrandet konstateras det att ändringarna kommer att medföra nedläggning av företag och att cirka 70 trafiklärare förlorar jobbet. Förbundet och bilskoleföretagarna har investerat bl.a. i nya dataprogram och undervisningsredskap, i utbildning av trafiklärare och i läromedel. Enligt yttrandet är det inte bättre trafiksäkerhet, utan priset på arbetet, 70–80 euro per timme, som ligger bakom propositionen. Priset motsvarar ändå normalpriset på service i Finland. Om ändringen

inte avslås anser Bilskoleförbundet att den kan träda i kraft tidigast den 1 januari 2015. Enligt konsumentombudsmannens ställningstagande är ett gällande avtal om undervisning inget hinder för att ändra lagstiftningen, eftersom syftet med ändringen är att förbättra konsumentens ställning.

Automobilförbundet föreslår en objektiv utredning av hur nödvändiga manöverorganen är och av övningsdelens nytta och kostnadssamband. Förbundet anser att teoriundervisningen bör utvecklas.

Yttrandet från stiftelsen Oulun seudun ajojarjoitteluratasäätiö tar upp kravet på utbildning på övningsbana för att stödja undervisningen, ställt av den som driver banan, och uttrycks tvekan inför undervisningstillståndslärarnas vilja att betala 200 euro för ett banbesök under den grundläggande utbildningen. Också Bilskoleförbundets yttrande tar upp frågan om krav på att trafiklärarna ska ha kort för undervisning på övningsbana.

I beredningen har man strävat efter att i lagförslaget eller dess motiveringar beakta de synpunkter som framfördes i yttrandena.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av körkortslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i körkortslagen (386/2011) 35 § 2 och 3 mom. och 41 §, av dem 35 § 3 mom. och 41 § sådana de lyder i lag 1081/2012

ändras 39 § 1 mom. 5 punkten, det inledande stycket i 40 § 1 mom. och 40 § 1 mom. 5 punkten samt 42 och 43 §, av dem det inledande stycket i 40 § 1 mom. och 40 § 1 mom. 5 punkten sådana de lyder i lag 1081/2012, och

fogas till 40 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1081/2012, en ny 6 punkt och till lagen en ny 42 a § som följer:

39 §

Undervisningstillstånd för körkort för kategori B

För undervisningstillstånd för förarutbildning för körkort för kategori B krävs det att

5) det fordon som används i undervisningen under den grundläggande utbildningen har behövliga manöverorgan för läraren och att det har godkänts som övningsfordon vid ändringsbesiktning.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

5) den som ansöker om undervisningstillstånd för kategori A1, A2 eller A för att ge undervisning enligt 24 § 2 mom. 3 punkten ska ha trafiklärlärtillstånd och behörighet som lärare som ger körundervisning med motorcykel eller någon annan sådan behörighet för att ge körundervisning med motorcykel som är godkänd av Trafiksäkerhetsverket och som har förvärvat genom utbildarutbildning eller likvärdig erfarenhet,

6) godkännande som övningsfordon enligt 39 § 1 mom. 5 punkten krävs bara om övningsfordonet måste ha manöverorgan för läraren.

42 §

Beviljande av undervisningstillstånd

Undervisningstillstånd beviljas av polisen. I tillståndet ska tillståndsinnehavaren, eleven och körrättskategorin anges. I ett undervisningstillstånd för kategori AM ska det dessutom anges den fordonstyp som tillståndet ger innehavaren rätt att ge förarutbildning för.

En sökande får beviljas högst sex undervisningstillstånd under en treårsperiod, om inte läraren är förälder, far- eller morförälder, vårdnadshavare, barn, barnbarn eller syskon till eleven.

Ett undervisningstillstånd får beviljas två personer och det får gälla två elever, om läraren eller lärarna är föräldrar, far- eller morföräldrar, vårdnadshavare, barn, barnbarn eller syskon till eleven eller eleverna.

Ett undervisningstillstånd får beviljas två personer också om de är lärare i läroavtalsförhållande enligt 40 § 1 mom. 4 punkten.

Om ett undervisningstillstånd beviljas två personer ska den ena anges som ansvarig lärare och den som utfärdar utbildningsintyget.

42 a §

Undervisningstillståndets giltighetstid

Undervisningstillstånd för kortvarigt körkort för kategori B beviljas för två år och det beviljas tidigast ett år innan eleven uppnår minimiåldern för körkortet. Tillståndet löper ut när den elev som anges i tillståndet har avlagt förarexamen för kategori B med godkänt resultat.

Undervisningstillstånd för undervisning inom övningsdelen och fördjupningsdelen beviljas för ett år. Tillståndet löper när undervisningen har getts.

Andra undervisningstillstånd beviljas för högst nio månader och det beviljas tidigast sex månader innan eleven uppnår minimiåldern för körkort i den kategori som övningsfordonet representerar. Tillståndet löper ut när förarexamen har avlagts eller, om förarexamen inte krävs, när undervisningen har getts.

Nytt tillstånd för att förlänga giltighetstiden för ett redan beviljat undervisningstillstånd får inte beviljas utan giltigt skäl. På beviljandet av tillstånd tillämpas inte begränsningen i 42 § 2 mom.

43 §

Undervisningen med undervisningstillstånd

Vid körundervisning med undervisningstillstånd ska bestämmelserna om utbildning vid bilskola tillämpas på innehållet i under-

visningen och på föraren. I fråga om inledande av undervisningen gäller 38 §.

Körundervisningen ska ges med ett fordon i den kategori eller, i kategori AM, med ett fordon av den typ körrätten ska gälla för. Körundervisningen ska ges med ett fordon som godkänts som övningsfordon i en ändringsbesiktning, om godkännande krävs enligt 39 § 1 mom. 5 punkten eller 40 § 1 mom. 6 punkten. Närmare bestämmelser om de krav som ställs på fordon som används vid undervisning med undervisningstillstånd och övriga krav som gäller undervisningstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På undervisningstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Undervisningen får dock inledas utan undervisning i bilskola, inget besök på bilskola för utvärdering av framstegen i undervisningen krävs av lärare och elev i fråga om ett undervisningstillstånd för körkort för kategori B och innehavaren av ett undervisningstillstånd för körkort för kategori B får ge all den utbildning som krävs för deltagande i förarexamen.

Utöver eller i stället för det eller de fordon som antecknats i ett undervisningstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag får efter ikraftträdandet också andra fordon användas om de uppfyller kraven enligt denna lag.

Ett i 39 § 1 mom. 3 punkten avsett prov för undervisningstillståndslärare som har avlagts innan denna lag har trätt i kraft gäller i enlighet med 4 mom. i den paragrafen.

Helsingfors den 31 oktober 2013

Vid förhinder för statsministern, utrikesminister

ERKKI TUOMIOJA

Bostads- och kommunikationsminister *Pia Viitanen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av körkortslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i körkortslagen (386/2011) 35 § 2 och 3 mom. och 41 §, av dem 35 § 3 mom. och 41 § sådana de lyder i lag 1081/2012

ändras 39 § 1 mom. 5 punkten, det inledande stycket i 40 § 1 mom. och 40 § 1 mom. 5 punkten samt 42 och 43 §, av dem det inledande stycket i 40 § 1 mom. och 40 § 1 mom. 5 punkten sådana de lyder i lag 1081/2012, och

fogas till 40 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1081/2012, en ny 6 punkt och till lagen en ny 42 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §

Målet för förarutbildning

Målet för förarutbildningen är att eleverna ska utvecklas till ansvarsfulla förare och att i detta syfte ge dem grundläggande färdigheter i att köra fordon säkert i trafiken. Syftet är att de som förare ska känna sitt ansvar även för andra trafikanters säkerhet och för miljökra-ven och att de anpassar sin körstil därefter.

*I undervisning som sker med undervisnings- (upphävs)
tillstånd för körkort för kategori AM är det ett
särskilt mål att öka nyblivna förares säkerhet
och att de medverkande faktorerna beaktas
genom att den som har undervisningstillstånd
också får undervisning.*

*Vad som i 2 mom. föreskrivs om undervis- (upphävs)
ning som sker med undervisningstillstånd för
kategori AM gäller även undervisning som
sker med undervisningstillstånd för körkort
för kategorierna A1, A2, A och B, om inte nå-
got annat följer av lärarens behörighet.*

39 §

Undervisningstillstånd för körkort för kategori B

För undervisningstillstånd för förarutbildning för körkort för kategori B krävs det att

5) övningsfordonet har behövliga manöverorgan för läraren och att det har godkänts som övningsfordon vid ändringsbesiktning.

39 §

Undervisningstillstånd för körkort för kategori B

För undervisningstillstånd för förarutbildning för körkort för kategori B krävs det att

5) det fordon som används i undervisningen under den grundläggande utbildningen har behövliga manöverorgan för läraren och att det har godkänts som övningsfordon vid ändringsbesiktning.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

5) den som ansöker om undervisningstillstånd för kategori A1, A2 eller A för att ge undervisning enligt 24 § 2 mom. 3 punkten ska ha trafiklärartillstånd och behörighet som lärare som ger körundervisning med motorcykel eller någon annan sådan behörighet för att ge körundervisning med motorcykel som är godkänd av Trafiksäkerhetsverket och som har förvärvats genom utbildarutbildning eller likvärdig erfarenhet.

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

5) den som ansöker om undervisningstillstånd för kategori A1, A2 eller A för att ge undervisning enligt 24 § 2 mom. 3 punkten ska ha trafiklärartillstånd och behörighet som lärare som ger körundervisning med motorcykel eller någon annan sådan behörighet för att ge körundervisning med motorcykel som är godkänd av Trafiksäkerhetsverket och som har förvärvats genom utbildarutbildning eller likvärdig erfarenhet,

6) godkännande som övningsfordon enligt 39 § 1 mom. 5 punkten krävs bara om övningsfordonet måste ha manöverorgan för läraren.

41 §

Undervisning för kategorierna B och AM och för motorcykelkörkort med undervisningstillstånd

Innan en lärare som inte har trafiklärartillstånd börjar ge körundervisning för kategori B ska denne tillsammans med eleven delta i sådan bilskoleundervisning som stöder den undervisning som läraren ska ge med stöd av undervisningstillstånd och i sådan körning under utbildningstiden där framstegen i kunskaper och körskicklighet utvärderas. (41 § upphävs)

I undervisning med undervisningstillstånd för kategori B ska körundervisningen för svåra förhållanden ges i bilskola, om den som har undervisningstillstånd inte har trafiklärartillstånd. Bestämmelserna om utbildning vid bilskola tillämpas också på innehållet i förarutbildningen och på föraren vid körundervisning med undervisningstillstånd. (43 § 1 mom)

Innan en lärare som inte har trafiklärartillstånd börjar ge körundervisning för erhållande av rätt att framföra moped eller lätt fyrhjuling i kategori AM ska läraren tillsammans med eleven delta i sådan bilskoleundervisning i säker körning med moped och lätt fyrhjuling som stöder den undervisning som läraren ska ge med stöd av undervisningstillstånd. I körundervisning i kategori AM för framförande av moped ska moped användas och i körundervisning i kategori AM för framförande av lätt fyrhjuling ska lätt fyrhjuling användas. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 15 år. (43 § 1 och 2 mom)

Innan en lärare som inte har trafiklärartillstånd och behörighet som lärare som ger körundervisning med motorcykel börjar ge körundervisning för kategori A1, A2 eller A ska läraren tillsammans med eleven delta i sådan bilskoleundervisning i säker körning med motorcykel som stöder den undervisning som läraren ska ge med stöd av undervisningstillstånd. I undervisningen ska användas ett fordon i den kategori där förarexamen ska avläggas.

Närmare bestämmelser om innehållet i och omfattningen av den gemensamma utbildningen och bedömningskörningen enligt 1 mom. och utbildningen enligt 3 och 4 mom., om (43 § 2 mom)

kraven på övningsfordon och om övriga krav på undervisningstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

42 §

Beviljande av undervisningstillstånd

Undervisningstillstånd beviljas av polisen. Tillståndet ger innehavaren rätt att ge den som nämns i tillståndet förarutbildning. Två personer får dock anges som innehavare, om de är lärare i lärovtalsförhållande enligt 40 § 1 mom. 4 punkten.

En sökande kan ha högst två giltiga undervisningstillstånd samtidigt.

Undervisningstillstånd får beviljas för högst nio månader och tidigast sex månader innan eleven uppnår minimiåldern för körkort i den kategori som undervisningsfordonet representerar. Nytt tillstånd för att förlänga giltighetstiden för ett redan beviljat tillstånd får inte beviljas utan giltig orsak. På beviljandet av tillstånd tillämpas inte begränsningen i 2 mom.

Det ska framgå av tillståndet vilket fordon som ska användas i undervisningen.

42 §

Beviljande av undervisningstillstånd

Undervisningstillstånd beviljas av polisen. I tillståndet ska tillståndsinnehavaren, eleven och körrättskategorin anges. I ett undervisningstillstånd för kategori AM ska det dessutom anges den fordonstyp som tillståndet ger innehavaren rätt att ge förarutbildning för.

En sökande får beviljas högst sex undervisningstillstånd under en treårsperiod, om inte läraren är förälder, far- eller morförälder, vårdnadshavare, barn, barnbarn eller syskon till eleven.

Ett undervisningstillstånd får beviljas två personer och det får gälla två elever, om läraren eller lärarna är föräldrar, far- eller morföräldrar, vårdnadshavare, barn, barnbarn eller syskon till eleven eller eleverna.

Ett undervisningstillstånd får beviljas två personer också om de är lärare i lärovtalsförhållande enligt 40 § 1 mom. 4 punkten.

Om ett undervisningstillstånd beviljas två personer ska den ena anges som ansvarig lärare och den som utfärdar utbildningsintyget.

42 a §

Undervisningstillståndets giltighetstid

(43 § 3 mom)

Undervisningstillstånd för kortvarigt körkort för kategori B beviljas för två år och det beviljas tidigast ett år innan eleven uppnår minimiåldern för körkortet. Tillståndet löper ut när den elev som anges i tillståndet har avlagt förarexamen för kategori B med godkänt resultat.

(43 § 4 mom)

Undervisningstillstånd för undervisning inom övningsdelen och fördjupningsdelen beviljas för ett år. Tillståndet löper när undervisningen har getts.

Andra undervisningstillstånd beviljas för högst nio månader och det beviljas tidigast

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(42 § 3 mom)

sex månader innan eleven uppnår minimiåldern för körkort i den kategori som övningsfordonet representerar. Tillståndet löper ut när förarexamen har *avlagts eller, om förarexamen inte krävs, när undervisningen har getts.*

(42 § 3 mom)

Nytt tillstånd för att förlänga giltighetstiden för ett redan beviljat undervisningstillstånd får inte beviljas utan giltigt skäl. På beviljandet av tillstånd tillämpas inte begränsningen i 42 § 2 mom.

43 §

43 §

Undantag när det gäller att bevilja undervisningstillstånd för kategori B

Undervisningen med undervisningstillstånd

I ett undervisningstillstånd för kategori B får två personer anges som innehavare och två personer som elever, om läraren eller lärarna är elevens eller elevernas föräldrar, far- eller morföräldrar, *andra* vårdnadshavare, barn, barnbarn eller syskon. Om flera fordon används i undervisningen ska de anges i tillståndet. Om undervisningstillstånd beviljas två personer ska den ena anges som ansvarig lärare och den som utfärdar utbildningsintyg.

Vid körundervisning med undervisningstillstånd ska bestämmelserna om utbildning vid bilskola tillämpas på innehållet i undervisningen och på föraren. I fråga om inledande av undervisningen gäller 38 §.

Körundervisningen ska ges med ett fordon i den kategori eller, i kategori AM, med ett fordon av den typ körretten ska gälla för. *Körundervisningen ska ges med ett fordon som godkänts som övningsfordon i en ändringsbesiktning, om godkännande krävs enligt 39 § 1 mom. 5 punkten eller 40 § 1 mom. 6 punkten.* Närmare bestämmelser om de krav som ställs på fordon som används vid undervisning med undervisningstillstånd och övriga krav som gäller undervisningstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

(upphävs)

Alla som nämns i undervisningstillståndet är skyldiga att delta i undervisning i bilskola enligt 41 §.

Undervisningstillstånd för kategori B för kortvarigt körkort beviljas för två år och tidigast ett år innan eleven uppnår minimiåldern för körkortet. Tillståndet går ut när eleven enligt tillståndet har avlagt körprovet för kategori B med godkänt resultat.

(42 a § 1 mom)

Undervisningstillstånd för fördjupningsdelen får beviljas för högst sex månader och tidigast tre månader efter det att eleven har fått körkort för kategori B.

(42 a 2 mom)

Denna lag träder i kraft den 20 .

På undervisningstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Undervisningen får dock inledas utan undervisning i bilskola, inget besök på bilskola för utvärdering av framstegen i undervisningen krävs av lärare och elev i fråga om ett undervisningstillstånd för körkort för kategori B och innehavaren av ett undervisningstillstånd för körkort för kategori B får ge all den utbildning som krävs för deltagande i förarexamen.

Utöver eller i stället för det eller de fordon som antecknats i ett undervisningstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet av denna lag får efter ikraftträdandet också andra fordon användas om de uppfyller kraven enligt denna lag.

Ett i 39 § 1 mom. 3 punkten avsett prov för undervisningstillståndslärare som har avlagts innan denna lag har trätt i kraft gäller i enlighet med 4 mom. i den paragrafen.
